

Sakliste og saksfremstillinger for møte i rovviltnemnda for region 8 den 9.6.2015

Sted: Vadsø Fjordhotell
Tid: 08:00–13.00

Sakliste

19/15	Godkjenning av innkalling og sakliste	s. 1
20/15	Orienteringssaker	s. 1
21/15	Referatsaker	s. 1
22/15	Evaluering av prosjektet Dyr i drift og veien videre for prosjektet	s. 2
23/15	Kadaverdokumentasjon på rein i Finnmark v/Magne Asheim, SNO	s. 5
24/15	Kvotefor lisensfelling av jerv i 2015/2016	s. 6
25/15	Anmodning om kvote for lisensfelling av bjørn	s. 16

19/15 Godkjenning av innkalling og sakliste

Vedtak:

Innstilling til vedtak:

Rovviltnemnda for region 8 godkjenner innkalling og sakliste til møte den 9.6.2015

20/15 Orienteringssaker

- Nemnda orienterer om aktiviteter siden forrige møte
- Kort orientering fra Fylkesmannen i Finnmark
- Kort orientering fra Fylkesmannen i Troms
- Kort orientering fra andre instanser/interessenter som deltar på møtet

21/15 Referatsaker

Innhold

	Dato
Administrasjon av interkommunalt skadefellingslag for Tana, Nesseby og Sør-Varanger kommuner	8.5.2015
Avslag på søknad om skadefelling av to gauper i reinbeitedistrikt 14A, Porsanger kommune	14.4.2015
Betingede skadefellingstillatelser på ulv i 2015	28.4.2015
Ekstraordinære uttak av jerv i deler av Finnmark og Troms fylker – ny virketid	9.4.2015
Ekstraordinært uttak av jerv i region 8 – Finnmark – Gamvik kommune	12.5.2015
Ekstraordinært uttak av jerv i region 8 – Tana og Alta kommuner	27.4.2015
Estimering av antall hekkende par kongeørn basert på kjent forekomst i Norge for perioden 2010–2014	april 2015
Skadefellingstillatelse på en gaupe i reinbeitedistrikt 14 A	9.4.2015
Høringsuttalelse til Klima- og miljødepartementets forslag til forskriftsendringer for mer effektiv felling av..	10.4.2015
Høringssvar fra Fylkesmannen i Troms på forslag til forskriftsendringer for mer effektiv felling av jerv	19.3.2015
Høringssvar fra rovviltnemndene i region 8 på forslag til forskriftsendringer for mer effektiv felling av jerv	7.4.2015
Klage på skadefellingstillatelse på en ung kongeørn i deler av kommunene Sørreisa, Salangen og Dyrøy i T..	22.5.2015
Kvotefor betinget skadefelling av brunbjørn og gaupe – 2015	1.6.2015
Ny virketid – ekstraordinære uttak av jerv i region 8 – Troms	30.4.2015
Ny virketid – ekstraordinært uttak av jerv i region 8 – Alta kommune	12.5.2015
Nye Troms om temadag om bjørn i Polar park	14.4.2015
Populasjonsovervåking av brunbjørn, DNA-analyse av prøver innsamlet i Norge i 2014	24.3.2015
Selenstatus i beitedyr og får i Dyrøy kommune	3.3.2015
Skadefellingstillatelse på en gaupe i Lyngen, og deler av kommunene Tromsø og Storfjord – anmodning..	11.5.2015
Skadefellingstillatelse på en gaupe i reinbeitedistrikt 14 A	9.4.2015
Tilslutning til interkommunalt skadefellingslag	20.5.2015
Vedrørende avvikling av interkommunalt skadefellingslag	20.5.2015
Vedtaket om kvote for lisensfelling av jerv i rovviltregion 7 – Nordland 2015/2016	22.5.2015

22/15 Evaluering av prosjektet Dyr i drift og veien videre for prosjektet

Vedtak:

Innstilling til vedtak:

Prosjektet Dyr i drift har hatt god måloppnåelse og lagt et godt grunnlag for å oppnå flere gode resultater. Prosjektperioden går ut 2015. Hvis prosjektet videreføres vil det medvirke til å nå flere av målene i forvaltningsplan for rovvilt i region 8. Med bakgrunn i dette videreføres prosjektet i tre år – til utgangen av 2018. Prosjektet fullfinansieres med FKT-midler.

Saksfremstilling

Prosjekt «Dyr i drift» er et treårig prosjekt i Troms med fokus på å redusere konflikten mellom beitedyr, rovvilt og samfunn. Målgruppen for prosjektet er først og fremst næringsutøvere med sau og rein, kommuner, organisasjoner og lokalsamfunn som er berørt av konflikten. Prosjektet skulle være et virkemiddel for å nå målene i forvaltningsplanen for rovvilt i region 8 og ha et nært samarbeid med forvaltningen, spesielt Fylkesmannens miljø- og landbruksavdeling. Prosjektet har nå pågått i 2,5 år, og prosjektperioden går ut 2015. I møtet i styringsgruppen for prosjektet 29. januar 2015 ble det fattet følgende vedtak:

Styringsgruppen ber Fylkesmannen i Troms legge frem en anbefaling om veien videre etter at prosjekt Dyr i drift avsluttes 31.12.2015. Anbefalingen legges frem på møte i Rovviltnemnda 9. juni 2015. I tillegg til de 5 satsingsområdene nevnt i saksfremstillingen nedenfor ønsker styringsgruppen at det tas med et punkt 6 om tiltak mot tap av beitedyr som skyldes kongeørn.

Evaluering av prosjektet

Fylkesmannen i Troms mener at prosjektet har vært et viktig virkemiddel for å nå målene i forvaltningsplanen for rovvilt i region 8 for Troms fylke. Saksbehandlere på miljøvern avdelingen har fått gjennomført mer for FKT-midlene enn det ville vært mulig uten denne ressursen. Prosjektet er et viktig mellomledd mellom rovviltforvaltningen hos Fylkesmannen og ulike aktører i beitenæring, kommuner og jegermiljø. Prosjektet har formidlet rammene til forvaltningsmyndigheten ut til aktørene og aktørenes behov inn til forvaltningen. Dette har skapt mer kunnskap og forståelse om forvaltningen av rovvilt, effektivisert og initiert FKT, samt gjort det mulig for forvaltningen å ta bedre hensyn til de ulike aktørenes behov i forvaltningen av rovvilt.

Prosjektleder har utviklet en unik kompetanse på beitenæring og rovvilt og rovviltjakt, og er en viktig diskusjonspartner og rådgiver for saksbehandlere hos Fylkesmannen. Prosjektet har en tillit utad og prosjektleder har opparbeidet en autoritet i beitenæringen.

Hovedmålsettingen med prosjektet er å bidra til å redusere skader fra rovvilt på beitedyr og på den måten bidra til å redusere konflikten mellom næringsutøvelse og forvaltning av rovvilt. Selv om det fortsatt er store tap av beitedyr til rovvilt i Troms, har prosjektet likevel medvirket til at konflikten er redusert. Prosjektet har økt kompetansen om FKT og lover og forskrifter for rovviltforvaltningen, slik at folk flest vet mer og forholder seg til rammene for rovviltforvaltning. Prosjektet har også økt kompetansen på rovviltjakt som medfører at vi er bedre rustet til effektivt uttak av kvote for jerv, bjørn og gaupe under lisens- og kvotejakt, og uttak av skadevoldende individer når det gis tillatelse til skadefelling. Dette er også konfliktdepende.

Prosjektet har fire delmål og under følger en nærmere evaluering av måloppnåelsen i forhold til delmålene, samt en vurdering av behov for videreføring.

Delmål 1

Interkommunale skadefellingslag i hele fylket er ferdig etablert og i drift ved utgangen av 2013. Grunnleggende opplæring av personell i kommuner og skadefellingslag gjennomført innen prosjektslutt (HMS, jaktledelse, administrative rutiner)

Dette målet er oppnådd. Det er etablert fire interkommunale skadefellingslag i Troms med hver sin vertskommune som administrerer laget. Grunnleggende opplæring inkludert HMS er gjennomført. Vertskommunen er nå nyttig diskusjonspartner for Fylkesmannen under behandling av søknader om skadefellinger, også når vi gir skadefellinger på eget initiativ. Dette gjør at skadefellinger nå vurderes med lokal forankring og forståelse hos den vertskommunen som administrerer fellingslaget.

Det er behov for å utvikle spesialkompetanse i fellingslagene for felling av skadevoldende individer av de ulike rovdyrartene. Det er også potensiale for en bedre organisering som gjør det mulig å bruke spesialkompetanse på tvers av lagene og i hele fylket.

Delmål 2

Private grunneieres tillatelse til rovviltjakt er avklart i alle viktige rovviltområder og informasjon om dette er gjort tilgjengelig på en praktisk måte for jegerne

Dette er oppnådd for deler av Sør-Troms (Gratangen og Lavangen). Det er satt i gang arbeid i Nord-Troms og vi forventer resultater i løpet av 2015 eller 2016. Årsaken til at det ikke er oppnådd resultater i Nord-Troms skyldes at samarbeidspartner/nøkkelpersonell i aktuell kommune ble sykmeldt. Prosjektet har likevel gjort mye viktig grunnarbeid for å nå dette målet. Det er utarbeidet en «oppskrift» for organisering av arbeidet med å innhente grunneiertillatelser, og gjøre det tilgjengelig for jegerne.

Nå gjenstår rovviltutsatte områder i Midt-Troms og resten av Sør-Troms. Det er bevilget midler, og et prosjekt er allerede under etablering. Siden det er lagt ned mye arbeid bør dette videreføres og slutføres, og det er nødvendig med oppfølging med råd og veiledning.

Delmål 3

Økt evne til bestandsregulering gjennom alminnelig jakt (økt og mer stabilt uttak)

Målet er oppnådd. Prosjektet har organisert flere grunnleggende og veiledende jaktkurs for både gaupe, jerv og bjørn samt etablert hundekvipasjer for sporing av bjørn. Disse ekvipasjene er viktige også når Fylkesmannen gir skadefellingstillatelser på bjørn. Det er utviklet fasiliteter for en bjørneskytebane. Prosjektet har økt kompetansen på bruk av hund til rovviltjakt. Prosjektet har etablert et jervejaktprosjekt i Troms for å utvikle kompetanse og oppnå mål om mer effektivt uttak av jerv under lisensjakt. Jervejaktprosjektet vil inngå som et prosjekt som får prøve ut nye metoder i nytt regelverk for effektiv lisensfelling av jerv som trer i kraft fra og med jaktseasonen 2015. Det er holdt HMS-kurs for vinterjakt, og etablert en facebookgruppe for rovviltjakt. Sammen har dette gitt en økt og solid kompetanse i

jegermiljøer i Troms, og en betraktelig økt evne til å oppnå målet om at rovviltbestandene skal forvaltes gjennom ordinær jakt.

Det er ikke nødvendig med nye jaktkurs de første årene, men det er behov for koordinering av jaktinnsats og utplassering av jervebåser og buer. Det er også behov for ekstra ressurser for å drive jervejaktprosjektet.

Delmål 4

Gjennomført Arena Rovvilt og møte i referansegruppen en gang pr år

«Arena Rovvilt» ble gjennomført i 2013 samt møter i referansegruppa. Erfaringene har vist at det er lite oppmøte på «Arena Rovvilt» og vi har vurdert at det er behov for nye arenaer for formidling. Prosjektet fikk derfor i oppdrag å organisere en reindriftskonferanse for alle reinbeitedistrikt og svenske samebyer med beiterett i Troms i samarbeid med Fylkesmannen. Med denne konferansen ønsket vi å legge til rette for kunnskapsdeling og dialog omkring forvaltning, bærekraft og miljø og gi reindrifta informasjon og kunnskap som er viktig for å løse de faglige utfordringene knyttet til både arealbruk og rovvilt. Konferansen ble holdt over to dager i den samiske uka i 2015, og var en stor suksess.

Fylkesmannen i Troms ba også prosjektet om å organisere en temadag med fokus på bjørn i samarbeid med Polarpark rovviltsenter, Bioforsk Svanhovd og SNO. Dette ble en dag med god formidling, godt oppmøte og egne aktiviteter for barn.

Prosjektet har også møtt alle distriktene som ønsket det i Troms reinbeiteområde inkludert Kautokeinodistrikt og svenske samebyer med sommerbeiter i Troms. Prosjektet har egen hjemmeside som formidler fortløpende aktuelle nyheter.

Med all denne aktiviteten har prosjektet medført økt kunnskap og formidling som er viktig for samarbeid og reduserte konflikter i rovviltforvaltningen. Dette er en viktig funksjon som bør videreføres. Det er aktuelt å gjenta reindriftsseminaret og arrangere tilsvarende temadager med fokus på jerv, gaupe og ørn.

Mål med arbeidet med iverksetting av FKT

Ett av satsingsområdene til prosjektet var å iverksette effektive forebyggende og konfliktdempende tiltak. Dette er gjennomført i stor grad ved at prosjektet har fulgt opp både beitelag og reinbeitedistrikt som har fått tilskudd til FKT. Fylkesmannen vurderer at reindrift spiller en viktig rolle i rovviltforvaltningen her i region 8 fordi næringen medfører et stort antall dyr på utmarksbeite hele året og store tap av dyr på beite. Vi vurderer derfor at det er viktig å satse på å utvikle forebyggende og konfliktdempende tiltak som reduserer tap av rein på beite, både til rovvilt og annet tap. Dette vil også kunne gi positive virkninger for sauenæringen. Reindriftsforvaltningen hos Fylkesmannen vil være en viktig samarbeidspartner her.

Prosjektet hadde også en oppgave med å samarbeide og være en støttefunksjon for prosjektet "Beitebruk i utmark" Dette har fungert utmerket og prosjektene samarbeider nå om et seminar som skal holdes høsten 2015 for å oppsummere resultatene fra begge prosjektene.

Budsjett

Prosjektet har holdt seg innenfor budsjetttrammene og har med dette vist god styring.

Vi viser til årsrapporter fra prosjektet «Dyr i Drift» og prosjektets hjemmeside <http://www.dyridrift.no/> for mer detaljer om prosjektets aktiviteter. Her ligger også årsrapportene.

Veien videre

Prosjektet «Dyr i drift» har vært vellykket, oppnådd viktige mål og lagt et grunnlag for å oppnå flere mål. Prosjektet har opparbeidet et godt omdømme og tillit hos aktører i beitenæring, kommuner og jaktmiljøer. Fylkesmannen vurderer at prosjektet er et viktig virkemiddel for å nå målene i forvaltningsplanen for rovvilt i region 8 og vil anbefale at prosjektet videreføres. Prosjektledelse må avklares. Innholdet i prosjektet bør innarbeide de satsingsområdene som ble vedtatt av styringsgruppa for Dyr i drift januar 2015 i tillegg til det som er nevnt over i evalueringen.

Foreløpige satsingsområder, som kan justeres:

1. Iverksetting av effektive forebyggende og konfliktdempende tiltak med fokus på tiltak som reduserer tap av rein. Dette innebærer også å vurdere/igangsette kompetanseprogram i reindriften med fokus på bærekraftig drift, forvaltning, miljø og rovviltforliket.
2. Iverksetting av effektive forebyggende og konfliktdempende tiltak mot tap av sau og rein som skyldes kongeørn.
3. Legge til rette for rovviltjakt ved å avklare private grunneieres tillatelser til jakt. Følge opp og gi råd og veiledning til etablerte prosjekter som jobber med dette.
4. Videreutvikle lokale rovviltjaktmiljøer i områder med bestander av rovvilt med spesiell fokus på økt effektivitet i lisensfelling på jerv samt videreføre prosjekt sporing av bjørn.
5. Oppfølging av de interkommunale skadefellingslagene, utvikle kompetanse og organisering.
6. Informasjon og formidling.
7. Støttespiller for rovviltforvaltningen hos Fylkesmannen i Troms.

23/15 Kadaverdokumentasjon på rein i Finnmark v/Magne Asheim, SNO

24/15 Kvote for lisensfelling av jerv i 2015/2016

Vedtak:

Innstilling til vedtak:

Lisensfellingsskvote for jerv i Finnmark, Troms og samarbeidsområdet med Nordland settes til 55 jerver, derav inntil 33 tisper. Av kvoten kan inntil atten felles i A-områdene, derav inntil syv tisper.

Kvote for Finnmark settes til 35 jerver, derav inntil 22 tisper. Av kvoten kan inntil åtte felles i A-området, derav inntil to tisper.

Kvote for Troms og samarbeidsområdet med Nordland settes til 20 jerver, derav inntil elleve tisper. Av kvoten kan inntil ti felles i A-området, derav inntil fem tisper.

For at Fylkesmannen i samråd med rovviltnemnda skal kunne målstyre forvaltningen underveis i lisensfellingsperioden settes en utjevningsskvote på seks dyr, tre som kan trekkes fra kvoten og tre som kan legges til kvoten. Disse kan være hanner eller tisper og kan trekkes fra eller legges til der Fylkesmannen i samråd med rovviltnemnda finner dette formålstjenlig etter en fortløpende vurdering av bestandssituasjonen for jerv og av skadesituasjonen som jerv volder på beitedyr.

Som A-området i samarbeidsområdet regnes området øst for E6 som ikke er prioritert beiteområde for sau- eller prioritert kalvingsland for rein, i følge forvaltningsplan for gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn i region 7 – Nordland, vedtatt mars 2011.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29 og rovviltforskriften § 18. En eventuell klage skal fremsettes for rovviltnemnda i region 8 v/Fylkesmannen i Troms, jf. forvaltningsloven § 32.

Politiske føringer og lovverk som ligger til grunn for sekretariatets saksfremlegg

- St. meld. nr. 15 (2003–2004) Rovvilt i norsk natur
- Innst. S. nr. 174 (2003–2004)
- Lov om viltet (viltloven) av 29.5.1981
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) av 19.6.2009
- Forskrift om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) av 18.3.2005
- Forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013
- Forvaltningsplan for gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn i region 7 – Nordland, vedtatt mars 2011.

Saksfremstilling

Internasjonale avtaler og rammer

Norge har internasjonalt forpliktet seg til å ta vare på jerv gjennom Bernkonvensjonen som av Norge ble ratifisert i 1986. Konvensjonen inneholder krav til bevaring av flora og fauna i deres naturlige leveområder.

Sammen med 191 andre land og EU har Norge signert konvensjonen om biologisk mangfold. Konvensjonen trådte i kraft i 1993. Land som har underskrevet avtalen er forpliktet til å lage nasjonale strategier og handlingsplaner for å bevare det biologiske mangfoldet. Landene skal

blant annet bevare truede arter og fremme samarbeid med andre land om biomangfold. De rovviltartene som finnes i Norge, er i vesentlig grad felles bestander med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Disse lands respektive forvaltningsregimer har stor betydning for den norske rovviltforvaltningen.

Norge har også tilsluttet seg andre avtaler som kan ha betydning for forvaltningen av rovvilt. Spesielt kan Europarådets dyreholdskonvensjon og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 samt ILO-konvensjonen nr.169 om urfolks rettigheter nevnes.

Rammene for norsk rovviltforvaltning er gitt i norsk miljøvernlovgivning og i de internasjonale avtaler Norge har sluttet seg til.

Nasjonale rammer

Den 16. juni 2011 ble rovviltforliket i Stortinget inngått med enighet i alle partier. Forliket tar for seg forvaltningen av gaupe, jerv, ulv og bjørn. Forliket sier også noe om videre forvaltning av kongeørn.

Forliket sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Rovviltforliket av 2004 hadde sitt fundament i stortingsmelding nr. 15 (2003–2004), *Rovvilt i norsk natur*, og Stortingets behandling av denne gjennom innstilling S. nr. 174. Føringerne i disse to dokumentene er fulgt opp i rovviltforskriften som igjen er hjemlet i naturmangfoldloven og i viltloven. Naturmangfoldloven – som er Norges første lov om vern og bærekraftig bruk av naturen, både i og utenfor vernede områder, er ett av en rekke tiltak som følger opp den globale konvensjonen om biologisk mangfold. Velferden til viktige byttedyr for rovviltet, som tamrein og sau, er regulert gjennom lov av 19.6.2009 om dyrevelferd med tilhørende forskrifter.

Det går frem av rovviltforliket 2011 at det skal legges vekt på regional forvaltning, med mål om at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Det skal utvises respekt for eiendomsretten samt enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forvaltningen skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.

Den todelte målsettingen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur. Denne todelte målsettingen støtter seg til formålsparagrafene i viltloven, naturmangfoldloven og rovviltforskriften:

Viltloven § 1 (lovens formål)

Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares.

Innenfor denne ramme kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv.

Naturmangfoldloven § 1 (lovens formål)

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir

grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Rovviltforskriften § 1 Formål

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at artene, herunder jerven, og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at jerven forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot andre viktige samfunnsinteresser jf. naturmangfoldloven § 14 (vektlegging av andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser). En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Beitebruk i utmark gjennom tamreindrift og husdyrbeite representerer viktige økonomiske og kulturelle samfunnsinteresser. Samtidig opprettholder beitebruk et landskapsmessig mangfold av økosystemer med høy biodiversitet. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften, og gjennom forvaltningsplan for rovvilt i region 8.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Dette gjelder kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12). Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og 12 er omtalt i det videre. Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnader ved miljøforringelse og blir ikke sett på som relevant i denne saken.

Kunnskap om rovviltartene, både jerv, gaupe, bjørn og ulv er noe av det beste vi har på artsnivå både når det gjelder bestandssituasjon og økologi. Rovviltforvaltningen har hatt høy prioritet de siste år, og vi har etter hvert også en god forvaltningskunnskap om hvordan rovviltartene reagerer på aktiv forvaltning. Gjennom blant annet omfattende innsats fra Statens naturoppsyn ved å registrere hvor mange valpekull som blir født hvert år, og ved å kontrollere disse dataene opp mot analyser av DNA fra jerv, har Rovdata sammenstilt mye kunnskap om jerv, blant annet i NINA Rapport 1086 *Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2014*, i *Bestandsovervåking av jerv i 2014, Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia nr. 2 2014*, og i NINA Rapport 732 *Järv i Skandinavien – status och utbredning 1996–2010*.

Regional forvaltning

Rovviltregion 8 består av Finnmark og Troms. Rovviltnemnda i region 8 har inngått en samarbeidsavtale med rovviltnemnda i region 7, Nordland. I følge samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8 skal nordlige områder av Nordland omfattes av kvotevedtak for Troms. Samarbeidsavtalen er som følger:

Samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8

Rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 har inngått følgende avtale om kvotejakt på gaupe, lisensfelling av jerv, samt kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv:

1. Ved fastsetting av:

- kvote for jakt på gaupe,
- kvote for lisensfelling av jerv,
- kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv

i grenseområdene mellom Nordland og Troms, skal følgende område i Nordland omfattes av kvotevedtak for Troms:

Fastlandsdelen av Tjeldsund kommune, hele Evenes kommune og den delen av Narvik kommune som ligger nord for Rombaken (fra Rombaksbotn går grensa for området i Norddalen opp til Ofotbanen og langs Ofotbanen til svenskegrensa).

2. Kvotevedtak i dette området fastsettes av rovviltnemnda i Troms, som en del av fellingsområdene på Troms-sida av grenseområdet.
3. Sekretariatet for rovviltnemnda i region 8 skal ved utarbeidelse av saksframlegg for fastsetting av kvoter, legge vekt på:
 - bestandssituasjonen for de aktuelle artene i området,
 - fastsatt bestandsmål for de aktuelle artene i Nordland,
 - føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland
 - tapssituasjonen for sau og rein i området
4. Rovviltnemnda i region 7 skal gis anledning å komme med merknader til saken før det fattes vedtak om slike kvoter.
5. Kvotejakt og lisensfelling i dette området administreres av Fylkesmannen i Troms. Søknader om skadefelling av jerv, gaupe, ulv og bjørn i dette området skal behandles av Fylkesmannen i Troms i nært samarbeid med Fylkesmannen i Nordland.
6. I de tilfeller der Direktoratet for naturforvaltning har myndigheten til å fastsette slike kvoter i en eller begge rovviltregionene, oppfordres det til at DN fatter vedtak i samsvar med denne avtalen. Det legges til grunn at rovviltnemnda i region 8 kan fatte vedtak om kvoter i det aktuelle området i Nordland også i tilfeller hvor myndigheten til å fastsette slike kvoter i region 7 er tillagt DN.
7. Denne avtalen gjelder for perioden 6.9.2012–1.6.2015. Ved avtalens utløp skal det vurderes evt. videreføring av tilsvarende samarbeid. Avtalen kan oppheves umiddelbart dersom en av nemndene ønsker dette.

På møte for rovviltnemnda i region 8 den 21.1.2015, sak 4/15 om samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8 ble følgende vedtak fattet:

Rovviltnemnda i region 8 viderefører avtalen inntil en av partene sier opp avtalen.

Utdypende om samarbeidsavtale mellom region 7 og region 8

Rovviltnemnda ønsker å oppklare at samarbeidsavtalen med region 7 ikke rører ved bestandsmålene for de ulike regionene, den rører heller ikke ved regiongrensen når en beregner hvor mange ynglinger en har i de ulike regionene. Samarbeidsavtalen gir rovviltnemnda i region 8 myndighet til å fatte vedtak om kvote for et område nord i Nordland, når rovviltnemnda gjør dette ser den til bestandssituasjonen for jerv i området, fastsatt bestandsmål for jerv i Nordland, føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland og til tapssituasjonen for sau og rein i området. Jerveynglinger som registreres i samarbeidsområdet regnes ikke inn i antall ynglinger i region 8, de telles fortsatt inn i antall ynglinger i region 7. Det nye er at kvoten administreres fra region 8, skutte jerver belastes kvoten for region 8. En viktig årsak til denne ordningen er at det i dette området, i stor grad er de samme jervene som bruker begge regionene, Rombaken–svenskegrensa er en mer naturlig forvaltningsgrense.

Bestandsmål

Jervebestanden i Norge blir overvåket ved å registrere hvor mange valpekull som blir født hvert år, og ved å analysere DNA fra jerv. Statens naturoppsyn kontrollerer fra mars og utover våren og sommeren hiplasser hvor det tidligere er registrert at jerv har født valper. Det blir også lagt ned en betydelig innsats i å lete etter hiplasser i nye områder. Tips som fører til funn av yngling på lokalitet som tidligere ikke er kjent av forvaltningen utløser en dusør på 15 000 kroner (skattepliktig). Dette forutsetter at lokaliteten blir kontrollert og yngling blir dokumentert av Statens naturoppsyn. DNA-analysene, som på landsbasis årlig gjøres fra mellom 1 200 og 1 500 prøver av jerveekskremer, gir grunnlag for sikrere estimater på bestandsstørrelsen, og de gir kunnskap om kjønns sammensetning, inn- og utvandring, overlevelse, reproduksjon og slektskapsforhold. Det blir også utført DNA-analyser av vevsprøver fra alle individene som er felt ved skadefelling eller lisensfelling.

Bestandsmålet for jerv er fastsatt i ”forskrift om forvaltning av rovvilt (FOR-2005-03-18-242)”. Siste status for jerv er gitt i NINA Rapport 1086 *Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2014*, samt i *Bestandsovervåking av jerv i 2014, bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia, nr. 2. 2014*. I Skandinavia ble det registrert 138 jerveynglinger i 2014, 52 av disse i Norge og tolv av dem i region 8. I 2013 og 2012 ble det i Norge registrert henholdsvis 44 og 68 ynglinger. I Nordland er bestandsmålet for jerv ti ynglinger. I Nord-fylket er bestandsmålet for jerv tre ynglinger jf. forvaltningsplan for rovvilt i region 7 – Nordland – vedtatt mars 2011. Området i Nordland som omfattes av kvotevedtak fra Troms utgjør omkring 10 prosent av «Nord-fylket». Bestandsmålet for jerv i region 8 er ti ynglinger, hvorav tre ynglinger skal være i Finnmark og sju ynglinger i Troms. Persson og Brøseth (2011) kom frem til at det for hver yngling av jerv er 6,27 jerver i bestanden. Ved å bruke dette tallet vil vi finne at bestandsmålet i region 8 er 63 jerv: 19 i Finnmark og 44 i Troms.

Nemndas myndighet for forvaltning av jerv baseres på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de tre siste årene. I følge rovviltforskriften § 10, har rovviltnemnda myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv dersom gjennomsnittlig antall ynglinger av jerv de tre foregående år ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen.

Hensikten med kvote for lisensfelling, er å begrense veksten og/eller utbredelsen av jervebestanden samt begrense den skade som jerv påfører bufe- og tamreinnæring. For at den skadereduserende effekten skal være størst mulig er det viktig at lisensfelling i sterk grad styres mot områder med skadeproblemer på sau og rein.

Hvis jerven i region 8 ikke beskattes vil bestanden sannsynligvis øke og medføre store endringer i landskapet. En ytterste konsekvens av en økt jervebestand kan bli opphør av reinbeitenæringen og sauenæringen i store deler av Troms og Finnmark, noe som helt klart ville ha endret landskapsbildet, og endret på næringsnett der samfunn av planter, dyr, sopp og mikroorganismer fungerer i samspill innbyrdes og med det ikke-levende miljøet. I den andre ytterkanten har en et scenariet hvor jervebestanden i Troms og Finnmark utryddes, noe som også ville ha påvirket økosystemet ved at en predator og åtseleter som setter spor i landskapet, og påvirker hele næringskjeden ikke lenger hadde vært en del av økosystemet.

Ynglinger av jerv

Siden 2005 har den registrerte bestanden av jerv i region 8 ligget over bestandsmålet (Tabell 1). I 2012, 2013 og 2014 var det registrert henholdsvis 28, 11 og 12 ynglinger. Dette gir et gjennomsnitt på 17 ynglinger de tre siste årene. I region 7 har det i samme periode blitt registrert 12, 9 og 13 ynglinger dette gir et gjennomsnitt på 11,3 ynglinger. I grenseområdene mot Troms er det på svensk side en tett bestand av jerv (Figur 1), det ser det også ut til at det er i grenseområdene mot Finland (Figur 2). Antall registrerte ynglinger av jerv per 29.5.2015 er i rovbases 8 (6 dokumentert, 2 antatt) for Troms og syv (alle dokumentert) for Finnmark. I Finnmark er fire av ynglinger innenfor A-områdene og tre ynglinger var i B-områdene er ynglingen tatt ut, men i Lerresfjord og i Vestertana lyktes man kun med og felle valpene. I Nord-fylket i Nordland er det dokumentert to ynglinger, ingen av disse i samarbeidsområdet med Troms. I Troms har vi 8 lokaliteter der status for yngling foreløpig er usikker, i Finnmark 7. Dersom det ikke blir dokumentert flere ynglinger etter barmarkskontroller, som vil bli gjennomført for noen lokaliteter, og at Rovdata ved kvalitetssikring av data godkjenner ynglingen som nå ligger i rovbases, blir det altså registrert 15 ynglinger av jerv i region 8 i 2015.

Innenfor samarbeidsområdet med Nordland følger SNO opp tre kjente ynglelokaliteter. To av disse har ikke hatt yngling på over 10 år. Den tredje lokaliteten hadde yngling i 2011, med ukjent hiplass. Det er ikke registrert yngling i 2012, 2013, 2014 eller 2015 i dette området.

Indre Ofoten har en del historikk i forhold til jervetap, men ut fra de sist registreringer forventes ikke de største tapene i dette området. Siden en betydelig del av området er prioritert til sau og rein, mener sekretariatet det er riktig å ha kvote tilgjengelig i dette området. Siden forekomsten av jerv i samarbeidsområdet i større grad dreier seg om en felles bestand med Troms og med Sverige, enn med resten av Nordland mener sekretariatet at kvoten i dette området skal være felles med kvoten for Troms, og at uttak av ett dyr i A-området (kan være tisper) og av ett dyr i B-området er riktig tillegg til totalkvoten som følge av arealet i samarbeidsområdet.

DNA av jerv

Siden 1. januar 2014 er det analysert DNA-prøver fra jerv i Finnmark hvor det er registrert 29 hannjerv og 35 tisper som vi ikke har informasjon om at er død. I tillegg til disse kommer 6 døde hanner og 7 døde tisper. I Troms er det siden 1. januar 2014 funnet DNA fra 20 hannjerver, hvorav seks er kjent døde, og fra 36 hunnjerver hvorav seks er kjent døde. Av DNA-registrerte jerver i Troms er det 19 som det er registrert kun én prøve av. Dette taler for at det reelle antallet er høyere. Vi antar antall individer vil øke både i Troms og Finnmark når alle DNA-funnene fra vinteren 2015 er analysert. Totalt har vi i region 8 siden 1.1.2014 registrert 108 jerver, derav 43 hanner og 65 tisper som vi ikke vet at er døde per 1.6.2015. Dette tilsvarer 45,3 jerver over bestandsmålet for regionen. Når vi bruker forhåndstallet 6,27 gir dette 7,2 ynglinger over bestandsmålet.

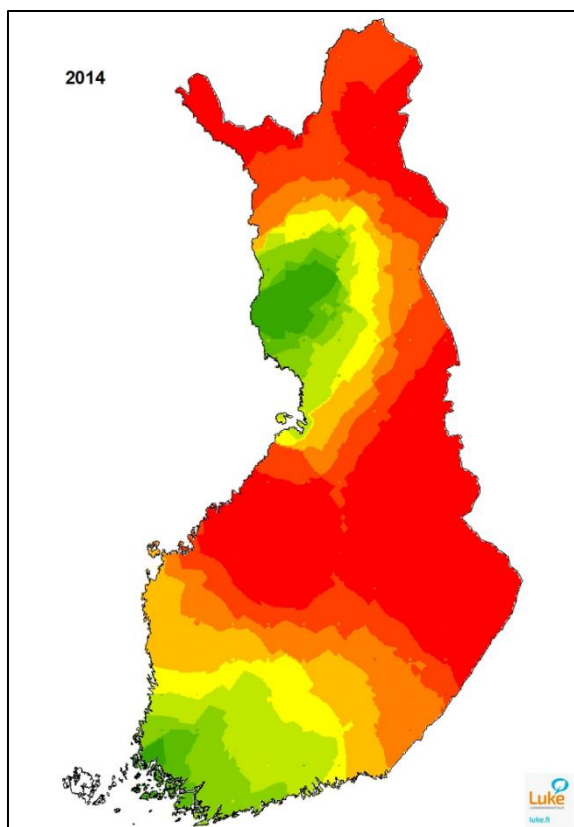
Kjent avgang

I løpet av rovviltårene (1. juni–31. mai) 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014 og 2014/2015 er det i region 8 registrert en kjent avgang på henholdsvis 29, 35, 43, 24 og 21 jerver, ekskludert valper ved hiuttak (tabell 2).

Kjent avgang av jerv har hatt en økende trend frem til 2012/2013. Til tross for dette har vi ikke sett en nedgang i antall ynglinger før sesongen 2013/2014 hvor antall registrerte ynglinger var nede i elleve. Det er usikkerhet knyttet til hvor mange ynglinger som kommer til å bli godkjent i inneværende sesong.

Figur 1. Kart som viser kvalitetssikrede jerveynglinger i Skandinavia i 2014

Figur 2. Beregnet utbredelse av jerv i Finland, 2014, på grunnlag av innmeldte observasjoner. Grønt til rødt indikerer henholdsvis få og mange observasjoner. Kilde: <http://www.rktl.fi/riista/suurpedot/ahma/>

Tabell 1. Antall registrerte ynglinger av jerv i Finnmark og Troms samt samlet for region 8 i årene 2005–2014. Tallene viser dokumenterte og antatte ynglinger, og er inkludert hiuttak.

År	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Snitt 2012–2014
Finnmark	10	4	11	5	6	6	6	10	0	5	5
Troms	10	13	9	12	13	17	12	18	11	7	12
Region 8	20	17	20	17	19	23	18	28	11	12	17

Tabell 2. Kjent avgang av jerv i region 8 fra og med 1. juni 2010 til og med 31. mai 2015. Symbolene ♂, ♀ og J indikerer henholdsvis hann, hunn og valp, Ukjent angir valper som er funnet døde. Dataene for Troms 2014–2015 inkluderer en tispe skutt i Narvik (Nordland), og dataene for Troms 2011–2012 inkluderer en tispe skutt ved skadefelling i Evenes (Nordland), begge i samarbeidsområdet med Nordland.

1.6.–31.5	Fylke	Lisensfelling	Skadefelling	Hiuttak	Ukjent	Totalt	Avgang	Avgang unntatt J
2014–2015	Finnmark	3♂, 2♀	4♂, 3♀	1♀, 5 J		7♂, 6♀, 5 J	18	13
	Troms	3♂, 4♀	1♂			3♂, 5♀	8	8
2013–2014	Finnmark	2♂, 2♀	5♂, 3♀	2♀, 4 J	1J	7♂, 7♀, 4J	19	14
	Troms	3♂, 4♀	1♂	2♀, 2 J	1J	4♂, 6♀, 3J	13	10
2012–2013	Finnmark	2♂, 2♀	13♂, 9♀			15♂, 11♀	26	26
	Troms	6♂, 4♀	3♂, 3♀	1♀, 2 J		9♂, 8♀, 2J	19	17
2011–2012	Finnmark	1♀	7♂, 6♀	1♀, 9 J		7♂, 8♀, 9 J	24	15
	Troms	5♂, 4♀	7♂, 1♀	3♀, 7 J	1J	12♂, 8♀, 8 J	28	20
2010–2011	Finnmark	4♂, 1♀	8♂, 2♀	3♀, 5 J	1J	12♂, 6♀, 6J	24	18
	Troms	1♂, 1♀	3♂, 5♀	1♀, 3 J	2J	4♂, 7♀, 5 J	16	11

Analyser har vist at jerven i nord er genetisk forskjellig fra jerv lenger sør. Den genetiske variasjonen i Troms og Finnmark er relativt lav sammenlignet med mer jervette områder i Sverige. Dette kan tyde på relativt lave bestander over tid i nord. I NINA rapport 498 fremgår det at det likevel er liten grunn til å bekymre seg over nivået av genetisk variasjon på sikt. Dette siden jerven i Finnmark og Nord-Finland hører til samme delbestand, og at immigranter fra Nord-Finland fra tid til annen potensielt vil kunne ta med seg nytt genetisk materiale fra den mer variable bestanden lenger sør i finsk Karelen.

Rovviltnemnda i region 7 – Nordland vedtok i møte den 20. mai 2015, i sak 12/2015, kvote på 16 jerv, hvorav maksimalt 8 hunndyr, for lisensfelling av jerv i region 7 – Nordland for 2015/2016. Hvorav kvoten sør for Rombaken i Nord-fylket, jf. forvaltningsplan for gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn i region 7 – Nordland, vedtatt mars 2011, er to jerv. I tillegg ble det gitt en kvote på tre «frie dyr», som ikke fordeles ved starten av lisensfellingsperioden, men som kan fordeles senere.

Kunnskap om rovviltartene, herunder jerv er noe av det beste vi har på artsnivå både når det gjelder bestandssituasjon og økologi. Rovviltforvaltningen har hatt høy prioritet de siste år, og vi har etter hvert også en god forvaltningskunnskap om hvordan rovviltartene reagerer på aktiv forvaltning. Kunnskapsgrunnlaget jf. naturmangfoldloven § 8 vurderes som godt nok til at det kan fattes en beslutning om kvote for lisensfelling av jerv.

Lisensjakt vil ikke medføre en økt samlet belastning som kan true artens overlevelse så fremt kvote settes på et faglig forsvarlig grunnlag og geografisk avgrensing er i tråd med forvaltningsplanene for region 8 og 7. I tråd med prinsippet i naturmangfoldlovens § 10 bør det derfor settes en geografisk differensiert kvote som tar sikte på å nå bestandsmålet for jerv mest mulig presist i A-området, unngå etablering av jerv i B området og med dette redusere potensialet for skade på beitedyr i både i A- og B-området.

Dersom beslutningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, kommer naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) til anvendelse. I denne vurderingen ligger en usikkerhet om utfallet for neste års registrering dersom et gitt antall jerver tas ut. Denne usikkerheten vurderer sekretariatet at i første rekke ligger i årlige variasjoner i ynglesuksess hos jerv, for eksempel avhengig av smågnagersvingninger, og ikke i dataene som på nåværende tidspunkt danner beslutningsgrunnlaget. Ut fra erfaringer om avgang og bestandssvingninger mellom år legger sekretariatet til grunn at tilvekstpotensialet i jervebestanden årlig er på minst ti prosent, disse kan altså tas ut uten at dette reduserer bestanden, i denne beregningen har vi også tatt høyde for innvandring fra en tett jervebestand i Norrbottes län.

Når bestanden skal reguleres ned til bestandsmålet er det nødvendig både å ta ut tilveksten og antallet over bestandsmålet. En naturlig følge av dette er at sekretariatet også må vurdere mulige konsekvenser for jervebestanden dersom uttaket skulle medføre at bestanden kom under bestandsmålet. NINA rapport 732 viser at den registrerte populasjonsstørrelsen i Skandinavia fra 1996 til 2010 økte gjennomsnittlig med 4,3 prosent årlig. Noe av økningen kan skyldes bedre registreringer. Mens den skandinaviske jervestammen har en målt reduksjon siden 2012, denne var på ca. 3,5 prosent fra 2013 til 2014. Årsaken til reduksjonen er sammensatt og det er vanskelig å si hvilke forhold som har størst betydning. Faktisk reduksjon i form av større uttak er en forklaring, men variasjoner i registreringsforhold samt hvor stor andel av tispene som går til yngling det enkelte år kan påvirke resultatet. Overgang til felles skandinaviske rutiner for godkjenning av jerveynglinger kan også tenkes å ha gitt utslag.

Sekretariatet vurderer at dersom en til tross for et godt prediksjonsgrunnlag for uttak, skulle komme under bestandsmålet ved telling neste år, så har bestanden kapasitet til raskt å bygge seg opp uten betydelig tap av genetisk materiale. Sekretariatet vil også peke på det enstemmige rovviltforliket av 2011 hvor det ble presisert at «rovviltforvaltningen skal skje på en slik måte at antallet ynglinger holdes så nær bestandsmålet som mulig», dette jf. formålsparagrafene i viltloven, naturmangfoldloven og rovviltforskriften. Beslutningsgrunnlaget blir vurdert som godt, føre-var-prinsippet blir dermed ikke tillagt vesentlig vekt. Sekretariatet legger til grunn at rovviltnemnda med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

Tap av sau og rein til jerv

Troms

For beitesesongen 2014 ble det søkt erstatning for 3876 sau og lam. Dette er ca. 600 dyr mindre enn innmeldte tap til rovvilt i 2013. I 2014 erstattet Fylkesmannen 1222 sau og lam. I 2013 ble 1426 sau og lam erstattet. I 2014 ble omtrent 14 prosent erstattet til jerv og 42 prosent til uspesifisert fredet rovvilt. I 2014 var den prosentvise andelen av de sauer og lam, registrert i organisert beitebruk, som slippes på utmarksbeite i Troms som ikke blir gjenfunnet i live for sau, lam og totalt (sau og lam) på henholdsvis 3,52 %, 8,26 % og 6,51 %. Dette er litt lavere tap enn i 2013.

Fra Troms reinbeiteområde ble det for reindriftsåret 2013/2014 søkt erstatning for 5378 rein, dette ut av et totaltap oppgitt av de som har søkt erstatning på 6255 rein. Fylkesmannen erstattet 2271 av disse. Omkring 14 prosent av erstattede rein ble erstattet som tatt av jerv, og omtrent 14 prosent ble erstattet som tatt av uspesifisert fredet rovvilt.

Finnmark

For beitesesongen 2014 oppga de som søkte om erstatning et totaltap på 982 sau og lam. Det ble i 2014 søkt rovvilterstatning for totalt 791 sau og lam i Finnmark, Fylkesmannen erstattet 448 dyr, av disse ble 192 erstattet som drept av jerv, noe som utgjør omtrent 43 prosent av erstattede rovvilttap av sau.

For reindriftsåret 2013/2014 ble det søkt om erstatning for totalt 64 641 rein som drept av fredet rovvilt, 24 856 i Øst-Finnmark og 39 785 i Vest-Finnmark (omfatter også deler av Nord-Troms). Det ble i alt erstattet 10 702 rein til fredet rovvilt, derav 3645 til jerv. Dette er en nedgang siden i fjor som i all hovedsak skyldes avkortning av erstatning etter retningslinjer fra Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet. I Finnmark ble det i reindriftsåret 2013–2014 undersøkt 182 reinkadaver der jerv ble dokumentert eller antatt å være dødsårsak. Siden 1. april 2014 til i dag (21. mai 2015) er det undersøkt 83 reinkadaver der jerv ble dokumentert eller antatt å være dødsårsak i Finnmark.

Konklusjon

Ut fra en helhetsvurdering av ovenfor nevnte data, antar sekretariatet at vi i region 8 inkludert samarbeidsområdet med Nordland, etter uttak, våren 2015 har en bestand tilsvarende omtrent 17 ynglinger. Om vi forventer at valper fra våren 2015 bidrar med en tilvekst på 10 prosent til høstbestanden så blir forventet bestand $17 \cdot 1,10 = 18,7$ ynglinger i 2016. For at bestanden etter lisensfelling 2015/2016 skal være på eksakt 10 ynglinger må vi da beregne å ta ut $8,7 \cdot 6,27 = 55$ jerv.

I Finnmark er det per 21. mai 2015 registrert syv ynglinger, bestandsmålet er tre ynglinger. Fire ynglinger er registrert innenfor A-området, i B-området er det registrert tre ynglinger, alle er tatt ut foruten to tisper i to av hiene. Etter uttak er det våren 2015 registrerte fire ynglinger i A-området for jerv, da er det fortsatt noen flere lokaliteter å undersøke. Vi regner med at valper fra ynglingene i 2015 står for en liten tilvekst til lisensfellingsperioden 2015–2016. Ved DNA-analyse er det registrert betydelig flere individer enn ynglere registreringene tilsier. Sekretariatet mener derfor det bør settes en høy kvote, med en høy tispekvote, spesielt i B-områdene. Foreslått kvote for Finnmark settes til 35 jerv, derav inntil 22 tisper. Av kvoten kan inntil åtte jerver felles i A-område, derav inntil to tisper.

I Troms og samarbeidsområdet med Nordland er det per 1.6.2015 registrert åtte ynglinger, bestandsmålet er syv ynglinger. Én yngling er registrert i B-området, ingen er tatt ut. Sekretariatet legger til grunn at vi våren 2015 har en bestand tilsvarende omtrent ni ynglinger. Vi regner med en høyere faktisk bestand enn foreløpig registrerte ynglinger, dette fordi vi med bakgrunn i tidligere års registreringer og kjent avgang, samt DNA-registreringer mener bestanden er høyere enn antall registrerte ynglinger til nå indikerer. Ved DNA-analyser er registrert tispeandel høy, vi mener derfor det bør settes en høy tispekvote. Foreslått kvote for Troms og samarbeidsområdet med Nordland settes til 20 jerver, derav inntil elleve tisper. Av kvoten kan inntil ti felles i A-området, derav inntil fem tisper.

Det er betydelig usikkerhet knyttet til hvor mange ynglinger som i region 8 blir registrert i 2015, det er også betydelig usikkerhet knyttet til hvor mange individer som kommer til å bli registrert ved DNA-analyser av ekskrementer og vev. For at Fylkesmannen i samråd med rovviltnemnda skal kunne målstyre forvaltningen underveis i lisensfellingsperioden settes en utjevningsskvote på seks dyr, tre som kan trekkes fra kvoten og tre som kan legges til kvoten. Disse kan være hanner eller tisper og kan trekkes fra eller legges til der Fylkesmannen i samråd med rovviltnemnda finner dette formålstjenlig etter en fortløpende vurdering av bestandssituasjonen for jerv og av skadesituasjonen som jerv volder på beitedyr.

25/15 Anmodning om kvote for lisensfelling av bjørn

Vedtak:

Innstilling til vedtak:

Troms:

Det anbefales ikke å åpne for jakt i A-området i Troms. Det anbefales en kvote på to – 2 – bjørn i B-området i Troms.

Finnmark:

Det anbefales ikke å åpne for jakt i A-områdene i Finnmark. Det anbefales en kvote på fire – 4 – bjørn i B-området i Finnmark, hvorav inntil en binne. Jakten stoppes i Finnmark når binnekvoten er nådd.

Bjørnebinner med unger som opptre sammen bør unntas fra tillatelsen.

Politiske føringer og lovverk som ligger til grunn

Følgende dokumenter er lagt til grunn for forslaget:

- St. meld. nr. 15 (2003–2004) Rovvilt i norsk natur
- Lov om forvaltning av naturens mangfold av 19.6.2009
- Innst. S. nr. 174 (2003–2004)
- Lov av 29.5.1981 om viltet (viltloven)
- Forskrift av 18.3.2005 om forvaltning av rovvilt.
- Forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013.

Saksfremstilling

Internasjonale avtaler og rammer

Norge har internasjonalt forpliktet seg til å ta vare på bjørn gjennom Bernkonvensjonen som av Norge ble ratifisert i 1986. Konvensjonen inneholder krav til bevaring av flora og fauna i deres naturlige leveområder.

Sammen med 191 andre land og EU har Norge signert konvensjonen om biologisk mangfold. Konvensjonen trådte i kraft i 1993. Land som har underskrevet avtalen er forpliktet til å lage nasjonale strategier og handlingsplaner for å bevare det biologiske mangfoldet. Landene skal blant annet bevare truede arter og fremme samarbeid med andre land om biomangfold. De rovviltartene som finnes i Norge er i vesentlig grad felles bestander med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Disse lands respektive forvaltningsregimer har stor betydning for den norske rovviltforvaltningen.

Norge har også tilsluttet seg andre avtaler som kan ha betydning for forvaltningen av rovvilt. Spesielt kan Europarådets dyreholdskonvensjon og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 samt ILO-konvensjonen nr. 169 om urfolks rettigheter nevnes.

Rammene for norsk rovviltforvaltning er gitt i norsk miljøvernlovgivning og i de internasjonale avtaler Norge har sluttet seg til.

Nasjonale rammer og bestandsmål

Den 16. juni 2011 ble rovviltforliket i Stortinget inngått med enighet i alle partier. Forliket tar for seg forvaltningen av gaupe, jerv, ulv og bjørn. Forliket sier også noe om videre forvaltning av kongeørn.

Forliket sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Rovviltforliket av 2004 hadde sitt fundament i stortingsmelding nr. 15 (2003–2004), *Rovvilt i norsk natur*, og Stortingets behandling av denne gjennom innstilling til Stortinget nr. 174. Føringene i disse to dokumentene er fulgt opp i rovviltforskriften som igjen er hjemlet i naturmangfoldloven og i viltloven. Naturmangfoldloven – som er Norges første lov om vern og bærekraftig bruk av naturen, både i og utenfor vernede områder, er ett av en rekke tiltak som følger opp den globale konvensjonen om biologisk mangfold. Velferden til viktige byttedyr for rovviltet, som tamrein og sau, er regulert gjennom lov av 19.6.2009 om dyrevelferd med tilhørende forskrifter.

Det går frem av rovviltforliket 2011 at det skal legges vekt på regional forvaltning, med mål om at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Det skal utvises respekt

for eiendomsretten samt enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forvaltningen skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.

Den todelte målsettingen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur.

Forliket innebar at bestandsmålet for bjørn ble endret fra 15 årlige ynglinger til 13 årlige ynglinger. Antall hannbjørn skal ikke overstige 1,5 ganger antallet binner. Forvaltningen av bjørn overføres til de regionale rovviltnemndene når ti ynglinger av bjørn er nådd.

Lovgrunnlaget

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene, i dette tilfellet bjørn, og dens genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at bjørnen forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i et annet tempo enn om naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften, og gjennom regional forvaltningsplan for rovvilt.

Når et forvaltningsorgan fatter en beslutning er det et krav at naturmangfoldlovens prinsipper i § 7 (8–12) legges til grunn som retningslinjer.

Offentlige beslutninger som kan berøre naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Sekretariatet vil vise til rapport fra Rovdata datert 13. mai 2015 om bestandsstatus for gaupe, jerv, ulv og bjørn fra det nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt, til Bioforsk rapport *Vol. 10 nr. 46 2015*, Populasjonsovervåking av brunbjørn: DNA-analyse av prøver innsamlet i Norge i 2014, til Bioforsk rapport nr. 47 2013 om populasjonsovervåking av brunbjørn 2009–2012, samt til rapport fra Det skandinaviske bjørneprosjektet til Miljøverndepartementet: Bjørnens status og økologi i Skandinavia.

Rovviltnemnda har i sin forvaltningsplan av 10.10.2013 fordelt målsettingen om totalt 6 årlige ynglinger innen A-områdene for bjørn i region 8: én i indre Troms, tre i Anarjohka (Karasjok og Kautokeino) samt to ynglinger i Pasvik, Sør-Varanger kommune.

Siste års minsteestimat for antall bjørneynglinger i region 8 har bjørnekullsimuleringsmodellen (BKS-modellen), utviklet av det Skandinaviske bjørneprosjektet, beregnet til 2,3 ynglinger (Bioforsk rapport *Vol. 10 nr. 46 2015*, Populasjonsovervåking av brunbjørn: DNA-analyse av prøver innsamlet i Norge i 2014). Det ble i Finnmark innlevert 175 ekskrementprøver og 50 hårprøver i 2014 mot 255 ekskrementprøver og 78 hårprøver i 2013. I 2013 ble det også gjort en vevsprøve mot to vevsprøver i 2014. I 2012 ble det innlevert 452 vevsprøver og 83 hårprøver mot 414 ekskrementprøver og 65 hårprøver i 2011. Det var en gjenfunnprosent i Finnmark på henholdsvis 61 %, 65 %, 68 % og 62 % i 2011–2014. I Finnmark ble det i 2011, 2012, 2013 og 2014 registrert totalt 46, 49, 50 og 34 individer. I 2013 ble det registrert 27 hanner og 23 binner, mens det i 2014 ble registrert 18 hanner og 16 binner.

I følge SNO i Sør-Varanger kan årsaken til færre innsamlede prøver skyldes en varm sommer med god tilgang til mat for bjørnene. Dette medfører at færre bjørner leter etter mat i bygdenære strøk, og Sør-Varanger hadde i fjor ingen problembjørner på dyrket mark eller nært hus. Det ble dermed færre prøver å finne. I Anarjohka nasjonalpark er det ingen veier og svært lite ferdsel.

Antall registrerte bjørner i Troms har gått fra tolv i 2013 til 17 i 2014. Antall registrerte binner i Troms var i 2013 fem, dette tallet var i 2014 endret til 9.

Det finnes betydelig kunnskap om den samlede belastningen bjørnebestanden blir utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. Bjørnebestanden i region 8 er ikke avgrenset av tilgjengelig areal. Det er ikke registrert sykdom på brunbjørn i regionen. Det er kjent at ungedødeligheten hos brunbjørn er høy, blant annet på grunn av infanticid (ungedrap). Utover enkelte påkjørsler skjer avgang av voksen brunbjørn hovedsakelig gjennom lisensfelling og skadefelling. I region 8 vil forvaltningen av bjørn i Sverige og Finland påvirke vår felles bjørnestamme. I stor grad har miljøforvaltninga oversikt over den samlede belastningen.

Sekretariatet vurderer at det å gi tillatelse til uttak av et begrenset antall dyr gjennom lisensfelling ikke vil medføre en økning i samlet belastning som på sikt vil true artens overlevelse. Lisensfelling anses som viktig for beitenæringen i regionen jf. naturmangfoldloven § 14. Dette er også i tråd med rovviltforliket hvor det fremgår at «der bestandsmålet ikke er nådd skal oppbyggingstakten ta hensyn til nødvendig tid til tilpasninger for beitebrukerne og lokalsamfunnene generelt.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Sekretariatet vurderer at dette ikke er tilfellet i denne saken.

Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnadene ved miljøforringelse. Vedtaket gjelder kvote for lisensfelling og det er ikke aktuelt å stille vilkår om dekning av kostnader. Rovviltnemnda anser derfor ikke § 11 som relevant.

Naturmangfoldloven § 12 sier at «for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater». Innenfor fastsatte rammer, jf. den todelte målsettingen om rovvilt og beitedyr, har rovviltnemnda gjennom forvaltningsplanen gitt føringer for bruk av forebyggende og konfliktdempende midler samt føringer for en tydelig arealdifferensiert forvaltning. Dette innebærer at rovviltnemnda innenfor sine rammer har avgrenset A-områdene for bjørn ut fra en samlet vurdering som rovviltnemnda forventer vil gi de beste samfunnsmessige resultater.

Forskjellen mellom forvaltningsområde A og B skal avspeiles med en tydelig differensiert langsiktig forvaltning. Dette er den mest bærekraftige forvaltningsstrategien inntil man når bestandsmålet. Det er viktig å begrense omfang av skader på sau og rein samt konflikter med samfunnet for øvrig. Dette er også hensikten med forvaltningsplanens differensiering.

Forvaltningsstrategien tilsier at man skiller mellom A- og B-områder også før man har nådd bestandsmålsetningene i A-områdene. Slik unngår man at det etableres ynglende bjørn utenfor forvaltningszone A, inntil bestandene har bygd seg opp til å bli store nok til at bestandene nås

innen avsatt A-område. Klima- og miljødepartementet har påpekt at alle regioner har avsatt store nok forvaltningsområder for bjørn for å nå bestandsmålsetningene.

Vurdering av skadepotensialet på husdyr og tamrein

Både i Finnmark og Troms er det kalvingsområder for rein i A-områder for bjørn. Sekretariatet er kjent med *Rapport frå Viltskadecenter 2012:6*, fra samarbeidsprosjektet mellom Viltskadecenter, Det skandinaviske bjørneprosjektet, Udtja skogsameby og Gällivare skogsameby, som har sett på bjørnepredasjon på rein og potensielle effekter av tre forebyggende tiltak. Sekretariatet mener bjørn har et betydelig skadepotensial i kalvingsområder for rein.

I de siste årene har det i stor grad lyktes å holde sau og bjørn adskilt, slik har også de dokumenterte tapene av sau til bjørn blitt holdt lavt sett regionen under ett. Enkelte sauebrukere har likevel store utfordringer knyttet til bjørn. Og veldig mange saueiere har en vedvarende utrygghet knyttet til risikoen for at det skal komme bjørn inn i beiteområdet. I 2014 ble det ikke dokumentert sau tatt av bjørn i region 8. I 2013 ble det dokumentert/antatt 26 sauer tatt av bjørn i Bardu, mens det ikke ble registrert bjørnetap av sau i Finnmark. I 2012 ble det dokumentert/antatt åtte sauer tatt av bjørn i Sør-Varanger og det ble dokumentert én sau tatt av bjørn i Karasjok. I Troms ble det i 2012 dokumentert/antatt totalt 18 sauer drept av bjørn: 5 i Kåfjord, 6 i Bardu, 5 i Gratangen, 1 i Lavangen og 1 i Salangen.

Om lisensfelling

I stortingsmelding nr. 15 (2003–2004) er det lagt opp til en økt vektlegging av lisensfelling og kvotejakt som framtidige beskatningsformer på rovvilt. Innenfor rammen av norsk lovverk og hensynet til Bernkonvensjonens bestemmelser vil dette innebære at felling av bjørn kan foregå som lisensfelling. Bakgrunnen for dette er ønske om å utvikle jakt og fellingsformer som sikrer økt alminneliggjøring av rovviltartene og bred deltagelse av lokale jegere. Stortinget har, gjennom rovviltforliket i 2011, sagt at det skal gis økt adgang til lisensfelling av hannbjørner slik at forekomsten av hannbjørner i prioriterte beiteområder reduseres.

Kjent avgang av bjørn i Finnmark

Det ble i 2014 felt en hannbjørn på skadefelling i Jarfjord, dette i forbindelse med en skadesituasjon på rein. Denne bjørnen var en voksen hannbjørn som hadde vært i området over lengre tid. Det ble under jakta også felt en ung binne i Pasvik.

Det er kommet inn flere meldinger fra Statens naturoppsyn om at det er jaget bort bjørn fra vårflokkene i Karasjok og Kautokeino områdene, også utenfor A-sonen. Det har så langt, per 21. mai 2015 ikke kommet inn meldinger om store tapssituasjoner knyttet til bjørn på rein.

Forslag til kvoter for lisensfelling i Finnmark

På bakgrunn av bestandstall og observasjoner av bjørn i 2012, 2013, 2014 og våraktivitet i 2015 i Finnmark, samt føringene i forvaltningsplanen for rovvilt i region 8 anbefaler sekretariatet følgende fellingsområder og kvoter:

Det anbefales ikke å åpne for jakt i A-områdene i Finnmark. Det anbefales en kvote på fire – 4 – bjørn i B-området i Finnmark, hvorav inntil en binne. Jakten stoppes i Finnmark når binnekvoten er nådd.

Det er ved DNA registrert flere bjørner utenfor A-området i 2014, og til dels langt utenfor. Blant annet er det registrert hannbjørn nord for Rivkkoš i Kautokeino kommune nær grensa til

Troms, nord for Sáravárri i Karasjok kommune ved grensa til Tana kommune. Det er i tillegg registrert ved Garsjøen i Nesseby kommune. Binner registrert utenfor A-område er i Skoganvarre og sør – øst for Karasjok sentrum, ved Diljaskáidi, samt i Munkelv i Sør-Varanger kommune.

Forslag til kvote for lisensfelling i Troms

I Troms forekommer det bjørn hovedsakelig i indre strøk. I Troms ble det i 2014 funnet DNA etter 17 individer, derav ni binner, 71 prosent av bjørnene registrert i 2014 var det tidligere funnet DNA fra (2005–2011). I 2013 ble det funnet DNA etter 12 individer (7 hanner og 5 hunner) 50 prosent av disse hadde det blitt funnet DNA etter tidligere (2005–2012). I 2014 eller 2013 ble det ikke felt bjørn i Troms. I 2012 ble det felt en bjørn ved skadefelling. Våren 2014 ble det registrert én binne med unger av 2014, og det ble registrert tre binner med eldre unger.

Muligheten for at en vil få skadesituasjoner med tap til sau i 2015 vurderes som stor. Sekretariatet viser til at rovviltforliket er tydelig på at man skal ta ut bjørn utenfor binneområdene. Sekretariatet viser til økt antall bjørn registrert i Troms, og tilrår en lisensfellingskvote på to bjørner i B-området i Troms.

Konklusjon

Troms:

Det anbefales ikke å åpne for jakt i A-området i Troms. Det anbefales en kvote på to – 2 – bjørn i B-området i Troms.

Finnmark:

Det anbefales ikke å åpne for jakt i A-områdene i Finnmark. Det anbefales en kvote på fire – 4 – bjørn i B-området i Finnmark, hvorav inntil en binne. Jakten stoppes i Finnmark når binnekvoten er nådd.